

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

11 червня 2021 року

м. Київ

РІШЕННЯ

№ 18

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні.

Відповідно до статті 8 цього Закону ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Згідно з частиною четвертою статті 15 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначення судді для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційною (автоматизованою) системою. Водночас частиною п'ятою цієї ж статті обумовлено, що справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів. Спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ, як передбачено частиною другою статті 18 та частиною п'ятою статті 128 зазначеного Закону, визначають збори суддів місцевого суду шляхом прийняття відповідного рішення.

Повноваження зборів суддів щодо здійснення автоматизованого розподілу судових справ між суддями та порядок здійснення автоматизованого розподілу судових справ регламентовані Положенням про автоматизовану систему документообігу суду (далі-Положення про АСДС), затвердженим рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 № 30 (зі змінами).

Так, пунктом 1 Розділу VII Положення про АСДС визначено, що збори суддів відповідного суду визначають спеціалізацію кожного судді суду відповідно до Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ, затвердженого наказом ДСА України (наказ ДСА України від 21.12.2018 № 622 (зі змінами, внесеними наказом ДСА України від 30.04.2020 № 209, погодженими рішенням Ради суддів України від 24.04.2020 № 26)).

Для кожного судді може бути визначена більш ніж одна спеціалізація. Визначення спеціалізації суддів у суді, в тому числі слідчих суддів, має забезпечити виключення випадків неможливості проведення автоматизованого розподілу справи або матеріалів кримінального провадження через відсутність суддів відповідної спеціалізації.

Згідно зі статтею 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських,

адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення. У випадках, визначених законом, а також за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ.

Натомість, обов'язкове запровадження спеціалізації суддів у місцевих загальних та апеляційних судах визначено лише для розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. Одночасно, судді з такою спеціалізацією не звільняються від виконання обов'язків судді відповідної інстанції, проте, здійснення ними таких повноважень ураховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення. Крім того, судді однієї спеціалізації не обмежені розглядати лише конкретні категорії справ.

Одночасно, частиною 3 статті 35 КПК України не передбачене врахування спеціалізації судді при визначенні складу судової колегії для розгляду конкретного кримінального провадження. Відтак процесуальних підстав для заявлення самовідводів судьями інших спеціалізацій, які включені до складу колегії у конкретній справі, не існує.

Окрім того, передавання кримінальної справи до іншого суду не є гарантією того, що в тому суді, до якого її буде передано, можна буде утворити судову колегію для конкретного провадження з суддів, що входять до складу певної спеціалізації.

Підпунктом 2.3.10 пункту 2.3. Положення про АСДС (у редакції рішення Ради суддів України від 15 вересня 2016 року № 58) встановлено, що збори суддів відповідного суду мають право запроваджувати спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій судових справ.

Водночас, підпунктом 2.3.21 пункту 2.3 Положення про АСДС передбачено, що автоматизований розподіл судових справ між судьями в судах, в яких відсутня спеціалізація або її застосування неможливе, здійснюється між усіма судьями. Це означає, що в суді, в якому рішенням загальних зборів суддів визначено спеціалізацію суддів, у випадках, коли її застосування неможливе, автоматизований розподіл судових справ повинен здійснюватися між усіма судьями незалежно від їхньої спеціалізації. Іншими словами, застосовується принцип універсальності суддів, які можуть бути залучені до розгляду будь-якого провадження, яке відповідає предмету відання загального суду.

При застосуванні правил внутрішньої спеціалізації суддів потрібно виходити з єдності правового статусу судді, що передбачає можливість здійснення ним правосуддя у будь-якій справі, віднесеній до юрисдикції конкретного суду (за винятком тих випадків, що прямо передбачено законом).

Обов'язковим є лише врахування спеціалізації під час визначення судді для розгляду кримінального провадження стосовно неповнолітньої особи та головуєчого у складі суду під час колегіального розгляду такого провадження.

Крім того, з аналогічних питань у рішенні від 17 листопада 2020 року № 42 Рада суддів України висловлювала свою позицію про те, що можливість запровадження спеціалізації суддів у місцевих загальних судах ґрунтується виключно на необхідності оптимізації роботи суду щодо розгляду конкретних категорій справ, і не може перешкоджати здійсненню кримінального провадження судом, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено

кримінальне правопорушення, та бути підставою для передачі кримінальних проваджень до інших судів.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо деяких питань автоматизованого розподілу справ (кримінальних проваджень) та неможливістю подальшого їх розгляду у зв'язку з відсутністю можливості створення колегій з числа судів відповідної судової палати апеляційного суду, відповідно до статті 126, статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (з подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а :

1. Інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо деяких питань автоматизованого розподілу справ (кримінальних проваджень) та неможливістю подальшого їх розгляду у зв'язку з відсутністю можливості створення колегій з числа судів відповідної судової палати апеляційного суду взяти до відома.

2. Роз'яснити, що в суді, у якому рішенням загальних зборів суддів визначено спеціалізацію суддів, у випадках, коли неможливо утворити колегію з числа суддів відповідної спеціалізації (з числа суддів відповідної судової палати), визначення головуючого судді здійснюється з числа суддів відповідної спеціалізації (з числа суддів відповідної палати), а визначення суддів-членів колегії відбувається між усіма судьями незалежно від їхньої спеціалізації та належності їх до судових палат.

3. Внести зміни до Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 року № 30 (в редакції від 15 вересня 2016 року), наступні зміни:

Доповнити підпункт 2.3.13 пункту 2.3 абзацом десятим такого змісту:

«у разі неможливості визначення судді-доповідача з числа суддів відповідної спеціалізації (судової палати), у разі неможливості визначити склад колегії з числа суддів відповідної спеціалізації (судової палати).»

Голова
Ради суддів України

Б. С. Моніч